

Türkiye Doğası

Bülent Gözcelioğlu

Pembe Silindir Sünger ve Fırça Süngeri

18 Ekim 2007. 28 metre.
Yassıada/Turgutreis/Muğla

Türkiye, çok farklı özellikleri olan denizlerden dolayı zengin canlı çeşitliliğine sahiptir. Kuzeyde soğuk ve az tuzlu Karadeniz, güneyde sıcak ve çok tuzlu Akdeniz farklı özellikleri olan canlıların yaşamasına olanak sağlar. Bu canlılardan önemli bir grubunu süngerler oluşturur. Özellikle kayalık kıyı yerlerde bol miktarda sünger yaşar. Bunları tüplü ya da tüpsüz dalışlarda rahatlıkla görmek mümkün.

Süngerler vücutlarında çok sayıda delik bulunan, bu deliklerden suyu süzerek beslenen denizlerinin en ilginç canlılardır. Vücut yapılarının, vazo, kadeh, çalı, boru, bir yüzeyi kaplayan örtü, düzenli düzensiz küme gibi çok farklı yapılar göstermeleri, devamlı bir yere bağlı kalarak yer değiştirmemeleri, kalp, beyin, sinir sistemleri gibi gerçek doku ve organlarının olmaması nedeniyle uzun süre bitki sanıldı. Ancak, daha sonraki araştırmalarda süngerlerin en ilkel çok hücreli hayvan grubuna ait olduğu anlaşıldı. Fosil kayıtlara göre, en eski süngerler Edikara faunasında yaşamış. Edikara faunası, Kambriyen dönemde (542-488 milyon yıl önce) canlılığın çok fazla çeşitlendiği dönem olarak bilinir.

Ülkemiz denizlerinde, sayıları tam olarak bilinmese de, şimdilik 50'den fazla sünger türünün yaşadığı biliniyor. Sünger türlerinin tam olarak ortaya konmamasının nedeni, hem sünger konusunda çalışan araştırmacı-

ların azlığı hem de yeterli kaynağın olmaması. Bunların yanında dalarak araştırma son zamanlara kadar yapılmıyordu. Sünger türleri daha çok ağ ya da keçe gibi yukarıdan gönderilen gereçlerle toplanmaya çalışılıyordu. Mağara ve kovuk gibi korunaklı yerlerde yaşayan süngerlerin elde edilmesi bu biçimde olası değildi. Son zamanlarda dalarak yapılan ve yapılacak olan araştırmalarla, ülkemiz kıyılarında yaşayan sünger türlerinin sayısı artacak. Dalarak araştırma yaparken türün doğal ortamında görüntülenmesi de çok önemli. Böylece gerçek renkleri ve bozulma-

mış dış görünümü hakkında da bulgular elde edilir. Bu sayımızda, ülkemiz deniz canlılarının doğal ortamında görüntüleme çalışmaları yaparken Turgutreis'in (Muğla) derinliklerinde görüntülediğimiz iki sünger türünü tanıttık. İlki pembe silindir sünger olarak bilinen *Haliciona sp.*, ikincisiyse fırça süngeri olarak bilinen *Ciocaplyta penicillus*. Pembe silindir süngere Akdeniz kıyılarında biraz dikkatli bakıldığında rastlamak zor değil. Ancak, bilindiği üzere sualtında renkler soğurulduğundan pembe rengi görmek için sualtı feneri kullanmak ve fotoğrafı da mutlaka flaşlı çekmek gerekli. Böylece gerçek renklerini görmek ya da fotoğraflamak mümkün olabilir. Pembe silindir sünger, yumuşak dokulu silindirik biçimli vücut yapısına sahiptir. Silindirik kısmı 10 cm, genişliği de 2 cm olabilir. Kayalıkların bulunduğu yerlerde çıktınlar arasında, kumla kayalığın birleştiği yerlerde, 10 metreye 40 metre arası derinliklerde yaşarlar.

Fırça süngeri ise, koni biçimli vücut yapısında olup, vücudun dış yüzeyi camsı bir görünümdedir. Dışarıdan bakıldığında iç kısımdaki lifler görülebilir. Vücut dış kısmı sert, kalın ve oldukça dayanıklıdır. Beyazdan altın rengine kadar değişen renklerde olurlar. Ortalama 4 cm kadar olur. Genelde kumlu ve çakıllı alanlarla, sert zeminli kayalık yerlerde yaşar. Dalgaların ya da gelgite bağlı akıntılarının olduğu yerlerde 100 metreye kadar olan derinliklerde bulunurlar.

Fotoğraflar: Bülent Gözcelioğlu

18 Ekim 2007. 22 metre.
Turgutreis/Muğla